

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

«TASDIQLAYMAN»
Navoiy davlat pedagogika instituti
rektor **M.B.Kalonov**

2024 yil "9" 09

Ro'yxatga olindi: 2024/OTMFOM 4105
2024 yil "9" 09

**OLIV TA'LIMDA MUTAXASSISLIK FANLARINI
O'QITISH METODIKASI**

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 100 000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi: 110 000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi: 70110501 – Tasviriy san'at

Navoiy– 2024

Fan/modul kodi OTMFO'M1105	O'quv yili 2024-2025	Semestr 1	Kreditlar 5	
Fan/modul turi majburiy	Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Oliy ta'limda mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi	60	90	150
2.	<p>I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanning maqsadi – Oliy ta'limda mutaxassislik fanlarini o'qitishda bilim zahiralari yaratish hamda jahon amaliyoti saviyasida tashkil etish, kadrlar tayyorlashda o'qitishning zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalaridan foydalanish ko'nikmalarini takomillashtirish, pedagogik ta'lim oluvchi shaxsda mustaqil fikrlovchi, bilimlarni mustaqil ravishda izlovchi, axborotlar to'plovchi va ulardan foydalana oluvchi mutaxassislarning kasbiy tayyorgarligini orttirish, ta'lim jarayonini zamonaviy talablar darajasida tashkil qilish hamda sifat samaradorligini ko'tarish, pedagogik tafakkurini kengaytirish kabi zarur nazariy va amaliy bilim, malaka va ko'nikmalarini shakllantirishdir.</p> <p>Fanning asosiy vazifasi – nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, ilmiy tadqiqotlarni olib borishda, ilmiy apparat, ilmiy tadqiqot ob'ekti, predmeti, ilmiy farazi kabilar, yo'nalishlari, ilmiy tadqiqotni rivojlantirishning mantiqiy asoslari, metodlari mazmun-mohiyatini bilish, ularga nisbatan shaxsiy munosabatni shakllantirish.</p> <p style="text-align: center;">II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p style="text-align: center;">II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>I-Modul: Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi fani to'g'risida umumiy ma'lumotlar fanining maqsadi va vazifalari. Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi fanining rivojlanish tarixi.</p> <p>1-mavzu. Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi fani to'g'risida umumiy ma'lumotlar.</p> <p>2-mavzu. Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodikasi, uning boshqa fanlar bilan aloqalari va tadqiqot metodlari.</p> <p>3-mavzu. Metodologiya haqida tushuncha. Tasviriy san'at o'qitishning metodologik tamoyillari.</p> <p>4-mavzu. Metodologiya va zamonaviy yondashuvlarni tanqidiy tahlil qilish va sintezlash.</p> <p>5-mavzu. Oliy ta'limda va ixtisoslashgan san'at maktablarida «Tasviriy san'at» tsiklidagi fanlarni o'qitishning xususiyatlari.</p> <p>6-mavzu. Tasviriy san'at fanidan pedagogik tadqiqot metodlari: pedagogik tajribalarni o'rganish metodlari.</p> <p>7-mavzu. Tasviriy san'at fanidan pedagogik tadqiqot metodlari: nazariy tadqiqotlar metodlarini tashkil qilish.</p>			

II-modul: Oliy ta'limda va ixtisoslashgan san'at maktablarida «Tasviriy san'at» tsiklidagi fanlar bo'yicha dasturlar mazmunining tahlili va ularning xususiyatlari hamda imkoniyatlari.

8-mavzu. Oliy ta'limda va ixtisoslashgan san'at maktablarida «Tasviriy san'at» tsiklidagi fanlar bo'yicha dasturlar mazmunining tahlili.

9-mavzu. Ixtisoslashgan san'at maktablaridada «Tasviriy san'at» tsiklidagi fanlarning maxsus adabiyotlar va darsliklar bilan ta'minlanishi.

10-mavzu. Zamonaviy grafik dasturlar va ularning xususiyatlari hamda imkoniyatlari.

11-mavzu. Tasviriy san'at fanlarini o'qitishda ilg'or pedagogik metodlar.

12-mavzu. Tasviriy san'at fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik metodlar.

13-mavzu. Adabiyot manbalarini o'rganish metodikasi.

14-mavzu. Pedagogik amaliyotda dalillar yig'ish metodikasi.

15-mavzu. Tasviriy san'at bo'yicha o'quvchilarning tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan minimal talablar.

III. Amaliy mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlari uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Ilmiy muammo va ilmiy mavzu. Ilmiy texnikaviy axborotni izlash
2. Mutaxassislik fanlarini o'qitish metodlarining shakllanishi hamda o'quv va bilim olish faoliyatini tashkil qilish, rag'batlantirish va nazorat qilish.
3. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar haqida ma'lumot va ularni tasviriy san'at fanlarini o'qitishda qo'llash.
4. Tasviriy san'atga o'rgatish metodikasining umumiy vazifalari. Tasviriy san'atga o'rgatishning maqsad va vazifalari va darslarni tashkil qilish va o'qitishning zamonaviy metodlari.
5. Tasviriy san'at darslarida muammoli vaziyatlarni yaratish. O'quvchilarni tanqidiy fikrlashga o'rgatish. Ularning tafakkurida obraz va tushunchalarni shakllantirish usullari.
6. Tasviriy san'at fanidan o'quvchi va talabalarning o'tilgan mavzularni o'zlashtirishini baholash tizimi. O'quvchi va talabalar o'tilgan mavzularni o'zlashtirishini aniqlash tizimi.
7. Talabalar o'zlashtirishini baholashning hozirgi ahvoli va uni takomillashtirish tizimlari.
8. Tasviriy san'at fanlarini o'qitishda axborot va kompyuter texnologiyalarini tutgan o'rni.
9. Zamonaviy grafik dasturlar va ularning turlari.
10. Tasviriy san'at fanlarini o'qitishda ilg'or va zamonaviy pedagogik metodlar.
11. Oliy ta'lim va ixtisoslashgan san'at maktablaridagi «Tasviriy san'at» tsiklidagi fanlar bo'yicha adabiyot, dastur hamda darsliklar mazmunining taxlili.
12. Tasviriy san'at fanidan dastur va darslik mazmuni bilan tanishish.

13. Tasviriy san'at bo'yicha o'quvchilarning tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan minimum talablar.

14. Ixtisoslashgan san'at maktablarida «Tasviriy san'at» tsiklidagi fanlarni o'qitishning xususiyatlari.

15. Mutaxassislik yo'nalishiga asosan fan mazmuni va mohiyatining o'zgarishi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.

Magistr mustaqil ta'limni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlari hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi.

- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan boblari hamda mavzularini o'rganish;

- tarqatma materiallar ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;

- maxsus adabiyotlar bo'yicha mavzular ustida ishlash;

- talabani o'quv, ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan fanlar bo'limlari va mavzularini chuqur o'rganish;

- faol va muammoli o'qitish uslubidan foydalaniladigan o'quv mashg'ulotlari;

- masofaviy ta'lim.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Tasviriy san'at fanlarining pedagogika va psixologiya fanlari bilan umumiy bog'liqligi.

2. Tasviriy san'at fanining nazariy va amaliy mashg'ulotlar turlari.

3. Talabalarni ilmiy va ijodiy jarayonga yo'naltirish omillari.

4. Tasviriy san'at darslarida muammoli ta'lim texnologiyasidan foydalanish.

5. Ixtisoslashgan san'at maktablarida tasviriy san'at ta'limini takomillashtirishning dolzarb masalalari.

6. Tasviriy san'at darslarida hamkorlikda o'qitish texnologiyasidan foydalanish.

7. Tasviriy san'at darslarida didaktik o'yin texnologiyasidan foydalanish.

8. Tasviriy san'atni o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish.

9. Ta'lim-tarbiya jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni axborot texnologiyalari bilan uyg'unlashtirish yo'llari.

10. O'zbekistonda tasviriy san'atni o'qitish metodikasining mavjud ahvolini tahlili.

11. Oliy o'quv yurtlarida tasviriy san'atni o'rganishning metodik asoslari.

12. Tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlashdagi ayrim muammolar.

13. Mutaxassislik fanlari mashg'ulotlarida talabalarining ijodiy qobiliyatlarini shakllantirish.

4. VI. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Magistr bilishi kerak:

- metodika va metodologiya tushunchalarini, o'qitish jarayonining va tadqiqot usullarining nazariy asoslarini, o'qitishning didaktik tamoyillarini, oliy va professional ta'limda mutaxassislik fanlarini o'qitishning metodlarini;

	<p>– mashg'ulot turlari (ma'ruza, amaliy mashg'ulotlar va boshqalar)ni o'tkazish va nazorat qilishning faol shakllarini, talabalarning bilish faoliyatini faollashtirishni, o'qitishning muammoli va dasturlashtirilgan usullarini, yangi pedagogik va axborot texnologiyalarini, ushbu fanning kasbiy fanlar bilan bog'liqligini;</p> <p>– talabalarning fazoviy tasavvurini rivojlantirishni, talabalarning tasviriy san'at sohasidagi bilim, konikma va malakalarini baholash va nazorat qilishni, tasviriy san'at bo'yicha togarak ishlari va ko'rik tanlovlar tashkil qilish va o'tkazishni;</p> <p>– o'qitish sifati va kadrlarning kasbiy tayyorgarligiga ta'sir etuvchi faktorlarni, pedagogik muloqot asoslarni, ilmiy tadqiqot ishining asosiy tushunchalari va metodlari haqidagi bilimga ega bo'lishi.</p> <p>– oliy ta'limda mutaxassislik fanlarini turlari bo'yicha o'quv ishlarini tashkil qilish;</p> <p>– oliy ta'limda mutaxassislik fanlarini turlari bo'yicha ma'ruza matnlarini tuzish, tasviriy san'at xonasini jihozlash va texnik vositalarni qo'llash malakalariga ega bo'lishi.</p> <p>– sinf doskasida pedagogik tasvirlar ishlay olish, iqtidorli o'quvchilarni tanlash va ular bilan pedagogik ishlarni tashkil qilish, rangtasvir, qalamtasvir va kompozitsiyadan ko'rgazmali darslar tashkil etish;</p> <p>– o'quv-metodik materiallarni ishlab chiqish, yangi pedagogik texnologiyalarni mutaxassislik fanlarni oqitishda keng foydalana olish ko'nikmalarini egallashi.</p>
5.	<p>VII. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interfaol keys-stadilar; (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • amaliy mashg'ulotlar • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. • ijodiy ishlar yaratish
6.	<p>VIII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar va tushunchalar haqida mustaqil mushohada yuritish, joriy va oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha variantlar asosida yozma topshiriqlarni bajarishi zarur.</p>

7.

IX. Asosiy adabiyotlar:

1. Hasanov R. Maktabda tasviriy san'at o'qitish metodikasi. Talabalar uchun darslik. –T.: Fan. 2004.
2. Hasanov R. Tasviriy san'atni o'qitish metodikasidan amaliy mashg'ulotlar. O'quv qo'llanma. 1-2- qismlar. –T.: TDPU, 2006.
3. Abdirasilov S. Tasviriy san'at o'qitish metodikasi. Darslik. –T.: "Fan va texnologiya nashriyoti" 2012 y.
4. Azizxo'jayeva N.N. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. –T.: 2002 y.

Qo'shimcha adabiyotlar:

5. R.A.Mavlonova, N.H.Vohidova, N.H.Raxmonqulova. Pedagogika nazariyasi va tarixi. Darslik – T.: Fan va texnologiyalar. 2010-yil
6. R.A.Mavlonova, O.To'rayeva, K.M.Xoliqberdiyev. Pedagogika. Darslik – T.: O'qituvchi 2008-yil
7. Xoliqov A.A. Pedagogik mahorat. – T.: IQTISOD-MOLIYA, 2011.
8. Azizxo'jaeva N.N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: Fan, 2006.
9. Baymetov V. «Qalamtasvir». Darslik. – T.: Musiqa nashriyoti. 2006.
10. Baymetov B. «Portret qalamtasviri». – T.: Nizomiy nomidagi TDPU, 2001.
11. Abdurahmonov G'. Kompozitsiya asoslari. – T.: Nizomiy nomidagi TDPU. 2010.
12. Baymetov B. «Plastikastik anatomiya». Amaliy mashg'ulotlar. O'quv qo'llanma Toshkent, 2011.

**O'zbekiston Respublikasi Prezidentining
Farmoni**

1. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda)
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 6 noyabrdagi "O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PF-6108-son farmoni.

Axborot manbalari

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi xukumat portali.
2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. www.tdpu.uz
4. www.Ziyonet.uz
5. www.edu.uz
6. [tdpu - INTRANET. Ped](http://tdpu-INTRANET.Ped)
7. www.nbgf.intal.uz

8.	Navoiy davlat pedagogika instituti tomonidan ishlab chiqilgan va institut Kengashining 2024 yil " 6 " 09 7. dagi qarori bilan tasdiqlangan
9.	Fan/modul uchun mas'ullar va dastur mualliflari: Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi kafedrası v.b.dots. p.f.f.d. (PhD) <u>S.A.Shovdirov</u>
10.	Taqrizchilar: O.D.Raximov – NDPI, "Tasviriy san'at va muhandislik grafikasi" kafedrası dotsenti S.S.Abdullayev – BuxDU "Tasviriy san'at va amaliy san'at kafedrası" dotsenti

Kafedra mudiri t.f.n. A.H.Abdullayev

№ TS/M-3-02/